

„Csikhúzás” holdfogyatkozás

Személy szerint először a Meteor csillagászati évkönyvben majd a januári Meteorban és innen kezdve meglehetősen sok csillagászati portálon láttam a 2008. februári holdfogyatkozás előjelzését, konkrét időpontját, lezajlását. Mini a legtöbb amatőr csillagásznak így nekem is az egyik elsőrangú élménynek ígérkezett csak a „felhőfelelőnk” ne legyenek kereszthel!

Sokaknak azért nem adatott meg a személyes észlelés, mert a teljes esemény nem emberi időben történt, hanem hajnal háromnegyed körülkor kezdődött és egészen öt óráig tartott. Én mindenképp eszközt terveztem kivinni az ég alá, de aztán a gyakorlat azt mutatta, hogy két darab fényképezőgépen és az állványokon kívül mássra nincs szükségem. Konkrétan egy Zenit 11-es régi klasszikus, egyszerű filmes masina és egy Canon EOS 300D digitális gép. Itt szeretném megjegyezni, hogy annak idején, amikor a digitális fényképezőgép még álmainkban sem szerepelt, a Zenitet sokan használtuk családi fényképezésre, de asztrofotózásra is. Ma már a szakrénny alján lapul eselleg még van is benne egy régi elfeledett filmtekerés, amin ráadásul van pár szabad kocka. Talán már körvonalazódik a Tisztelet Olvasóban, hogy nem véletlenül keríttek a Zenitnek ekkora feneket. Igen, a mellékelt fénykép a holdfogyatkozástól is egy ilyen vázzal készült a saját Helios 2/44-es objektívjével, állókamerás technikával.

Hogy miért is csempészttem bele a cikkbe a régi elfeledett filmtekeréssel a pár szabad kockával? Nos azért, mert bár tudom, hogy a filmre fényképezésnek szinte etikettje van, de a fotó egy Maxell XI, 100 ASA-s, 36 kockás 1998-ban lejárt szavatosságú negatívra készült! Magam sem gondoltam régebben, hogy ez lehetséges, de amíg nem volt műkör-reflexes digitális gépem addig (és azóta is lötellenül) a Zenit-et kinnzartam a csillagok, ködök halvány fényeinek a megörökítésével. Nem egyszer próbáltam lejárt negatívra fényképezni természetesen több kevesebb sikerrel. De amikor nem az a cél, hogy hány százalékkal lesz jobb, vagy láthatóbb

különböző negatívokon pl. a Lófej-köd (ami amúgy is speciális negatívot igényelne leginkább a ködökre általánosan jellemző fényhullámhosszok miatt), hanem kipróbálni olyan hosszú expozíciókat, amiket digitális géppel olykor lehetetlen.

Nem szívesen tartanám nyitva az EOS-om zárszerkezetét 1-2, vagy néha még ennél is több órára! Nem is arra való, talán még a képérzékelő szenzor is túlhevülne netán lönkre is menne. Nem beszélve arról, hogy Murphy törvénye alapján tuti, hogy akkor merül le az akkumulátorunk, amikor a legnagyobb szükségünk lenne rá, eselleg egy rendkívül ritka égi eseményt fotóznánk, azaz csak szeretnénk, mert emiatt lemaradnánk róla.

Tehát holdfogyatkozás. Két fotóállvány, két fényképezőgép, de beszéljünk továbbra is a Zenitről, illetve az azzal készült fotóról. Magát a holdfogyatkozást így ilyen csikhúzásos megörökítve először Micsler Attilától láttam. A lenyugvás irányába mozdó feliholdat beállítottam a leendő képbal felső sarkába (amikor is igazából már elkezdődött az esemény, de még nem a látványos része). Vártam 10 percet, újra helenéztem a keresőbe és megállapítottam, mennyit haladt a képmezőben. Gyors fejszámolás (akkor biztosra vettem, hogy valamit elrontok), és újra beállítottam a bal felső részre a Holdat. Nyeltem egy nagyot, mert ezt csak egyszer csinálhatom végig, és uccu nekij EXPQ! Ebben a pillanathan eszembe jutott, hogy Attila (fotójától eltérően milyen jól nézne ki, ha a nagy csikhúzás, változó színűnek ígérkező felihold mellett ott volna egy holdkorong is, 30 másodperc után már nem a fejemet fedte a basehall sapkám, hanem az objektívet. Elérhető közelségben – és itt nem csupán a fizikai közelséget értem hanem az ilyenkor szűk idő is – csak a fejemen lévő basehall sapka jöhett szóba, nem volt nálam objektívsapka, fekete rongy, mittudomén, 15 percig tartottam lefeléve teljesen sötétben a gép lenszejét, majd a sapkát visszalettem a fejemre. Így 90 percet exponáltam, végig f/16-ra leblendézve. Ezután csupán az a kínos egy másfél hónap

következett, amíg a negatív többi kockája is megtelik kíváncsian várva, hogy mit sikerült alkotnom. Egyébként előhíváskor szeretem nézni a pull mögött álló kisasz-zony szemét, aki sajnálkozóan, széttárt karral közli, hogy egyetlen kép sem sikerült. Mivel papírképet nem szoktam rendelni, ezért engem is kerülget a frász, hogy mi lesz a negatívon. Egészen a kocsigig bírom, aztán meg kell hogy nézzem! A holdfogyatkozás kémiai leképezése 36x24 mm-ra számomra több mint tökéletesre sikerült! A Hold mellett intenzívebb csak a Szaturnusz, mellette pedig a Regulus!



Összefoglalva: ha eddig még nem tettük gyorsan vegyük elő porinjuk le a régi „B” idővel rendelkező (lehetőleg elem nélkül is működő) fényképezőgépunket, mert sok csoda rejlik bennük, csak elő kell bányászni belőlük! Muszáj elismerni, hogy ma is komoly létfontosságú van ezeknek a régi eszközöknek.

Derült eget mindenkinek!

Czinder Gábor

Hurrá nyaralunk!

MCSF tagok ingyen nyaralhatnak Korpássy Péter tagtársunk halatoni nyaralójában. A helyszínt és jelentkezési címet I. a www.edenhöz.hu honlapján!

Fgy év – egy kép: amatőr kupola Zehégényhen (1973)



A Föld és Ég negyedszázados fennállása során nagyon ritkán láthattunk a címlapon amatőr csillagászati vonatkozású felvételt. Az 1973/1 szám kivétel, hiszen Sajó Péter amatőrtársunk házi készítésű kupoláját mutatja be. Az egyszerű kivitelű kupolaépületről cikket és összeállítási rajzokat közölt a lap, ennek köszönhetően készült néhány hasonló szerkezeti építmény hazánkban. Hasonló kupola jelentte az egykori komáromi hemutató csillagvizsgálót illetve mosonmagyaróvári amatőrtársunk, Kárpát József távcsőépületét is. Még érdekesebb a debreceni hemutató csillagvizsgáló ótörzsekből összeállított „félgömbje”. Ezek a megoldások jó példával szolgálnak arra, hogy nem csak a szabályos félgömb kupolában lehet gondolkodni, ha csillagvizsgálót tervezünk.

A mai magán csillagvizsgálókban viszont sokkal gyakoribb megoldás az egyszerűbben megvalósítható tetelhető tető.

Mizser Attila